

Satura rādītājs

LK. 16:1-8 LITERĀRĀ STRUKTŪRA	2
LK.16:1-8 atrašanās vieta Jeruzalemes dokumentā	3
Kopsakarība starp "Netaisno namturi" un "Pazudušo dēlu"	4
Līdzība par netaisno nama pārvaldnieku -	4
pēdējās Dieva tiesas brīdinājums grēciniekiem	4
Teolģisko ideju ķekars	4
Lk.16:1-8 analģze	5

LK. 16:1-8 LITERĀRĀ STRUKTŪRA

A. Bija bagāts cilvēks, tam bija mājas pārvaldnieks.
Par to viņam pienesa ziņas,
ka tas izšķērdējot viņa mantu.

BAGĀTS CILVĒKS-NAMTURIS

NAMTURIS-BLĒDIS

B. Tad viņš to aicināja pie sevis un tam sacīja:
"Ko es dzirdu par tevi?
Dod norēķinu par savu namturību,
jo tu nevari ilgāk būt par pārvaldnieku."

KO TU DARI?
ATLAISTS KĀ NAMTURIS
ĀRĀ NO DARBA

B. Tad nama pārvaldnieks nodomāja sevī:
"Ko es tagad darīšu,
jo mans kungs man atņem nama valdīšanu?
Rakt es nespēju un diedelēt kaunos.

KO DARĪT?
ATLAISTS KĀ NAMTURIS
ĀRĀ NO DARBA

C. Es zinu, ko darīšu,
kad es būšu atstādināts no pārvaldnieka amata,
lai tie mani uzņem savās mājās!"

DARI ŠO
ATLAISTS KĀ NAMTURIS
JAUNS DARBS

B' Un, ataicinājis pa vienam visus sava kunga parādniekus,
viņš sacīja pirmajam: "Cik tu manam kungam esi parādā?"
Tas sacīja: "Simts mucu eļļas."
Bet viņš teica:
"Še, ņem savu zīmi, sēdies un raksti tūliņ piecdesmit!"

DARI-RĪKOJIES KĀ NAMTURIS

IEGŪSTI LABVĒLĪBU

B' Pēc tam viņš kādam citam jautāja:
"Bet tu, cik tu esi parādā?"
Tas sacīja: "Simts mēru kviešu."
Viņš teica: "Še, ņem savu zīmi un raksti astoņdesmit!"

DARI-RĪKOJIES KĀ NAMTURIS

IEGŪSTI LABVĒLĪBU

A' Un kungs uzteica netaisno nama pārvaldnieku,
ka tas gudri bija darījis,
jo šīs pasaules bērni savās lietās ir gudrāki
par gaismas bērniem.

BAGĀTS CILVĒKS-NAMTURIS

GUDRS BLĒDIS

Visīsākā veidā septiņas nodaļas ir attēlojamas šādi:

BAGĀTS CILVĒKS, NAMTURIS

PROBLĒMA

PROBLĒMA

IDEJA

ATRISINĀJUMS

ATRISINĀJUMS

LK.16:1-8 atrašanās vieta Jeruzalemes dokumentā

6. KONFLIKTS AR FARIZEJIEM: NAUDA 11:37-12:34

- a) septiņi "vai" Farizejiem 37-54 (++ septiņi dažādi teicieni 12:1-12)
- b) Bagātais muļķis 12:13-21
- c) Nezūdieties-bagātība debesīs 22-34

7. VALSTĪBA "VĒL NAV" UN "JAU IR" 12:35-59

- a) Valstība "vēl nav"-"esiet līdzīgi ļaudīm, gaidīdami" 35-48
- b) Valstība "jau ir"-uguns virs zemes 49-53
  - izprotiet šo laiku 54-56
  - tiesa ir tuvu 57-59

7' VALSTĪBA "VĒL NAV" UN "JAU IR" 16:1-8, 16

- a) Valstība "vēl nav" -----??? (19:12-26)
- b) Valstība "jau ir"-netaisnais namturis 16:1-8
  - ikviens ir spiests ieiet valstībā 16p.

{LIKUMS JOPROJĀM IR SPĒKĀ 17

LAULĪBAS ŠĶIRŠANA 18}

6' KONFLIKTS AR FARIZEJIEM: NAUDA 16:9-31

- a) Nauda-Dievs vai Mamons 9-13
- b) Konflikts ar farizejiem, nauda 14-15
- c) Lācars-vajadzība pēc mantas debesīs 19-31

Kopsakarība starp "Netaisno namturi" un "Pazudušo dēlu"

1. Lk.16:1 nerunā par to, ka Jēzus stāsta līdzību. To jau Viņš pateica Lk.15:3. Tādējādi abas šīs līdzības ir savstarpēji saistītas.
2. Gan namturis, gan dēls nav bijuši uzticami.
3. Nedz namturis, nedz dēls nesāk attaisnoties.
4. Vārds "izšķērdēt" tiek attiecināts gan uz namturi (Lk.16:1), gan uz dēlu (Lk.15:13).
5. Abi piedzīvo neparastu žēlastību:
  - a. Namturis netiek iemests cietumā.
  - b. Dēls netiek sodīts par ģimenes mantas izšķērdēšanu.
6. Abās līdzībās pietrūkst beigas. Mēs nezinām, kā tālāk rīkojās namturis un kā tālāk rīkojās vecākais dēls.

Taču galvenā tēma gan ir mainījusies. Ja Lk.15 centrā ir Evaņģēlijs atstumtajiem, tad Lk.16 centrā ir Valstības nākšana (jau un vēl ne).

Līdzība par netaisno nama pārvaldnieku - pēdējās Dieva tiesas brīdinājums grēciniekiem

Pašas svarīgākās tēmas, par kurām runā šī līdzība ir šādas:

1. Dieva daba jeb kāds ir Dievs?
2. Pēdējā tiesa un grēcinieks jeb kādu krīzi rada Valstības nākšana grēcinieka dzīvē?
3. Cilvēka glābšanas pamats jeb kur ir atrodama vienīgā cerība cilvēka glābšanai?

Teolģisko ideju ķekars

1. Dieva būtība: Dievs ir tiesas un žēlastības Dievs.
2. Cilvēka nepatīkamais stāvoklis: Sava ļaunuma dēļ, cilvēks tiek nostādīts tuvojošās Valstības tiesas priekšā.
3. Glābšanas pamats: Atvainošanās nelīdzēs. Cilvēka vienīgā cerība ir pilnībā paļauties uz Dieva žēlastību, kura ir vienīgais glābšanas avots.
4. Gudrība: Netaisnais namturis paļāvās uz negaidīto sava kunga žēlastības kvalitāti, kuru bija jau piedzīvojis. Jēzus mācekļiem ir jābūt tādai pašai gudrībai.
5. Netaisnais namturis tiek slavēts nevis par savu negodīgumu, bet gan par to, ka viņš zina, kur meklēt glābiņu.

Lk.16:1-8 analīze

Lai saprastu līdzību, vispirms ir jāatbild uz šādiem jautājumiem:

1. Kāds bija kungs - godājams vai sava kalpa nozieguma partneris?
2. Vai kalps ir licis zemes rentniekiem parakstīt rēķinus, kuru summa ievērojami pārsniedz patieso parādu summu? Vai šo parādu samazināšana, ir kalpa atteikšanās no savas negodīgās daļas?
3. Kas bija kalps - zemes pārvaldnieks vai naudas aizdevējs?

1. KUNGS - GODĀJAMS CILVĒKS

Konteksts:

Iepriekšējā līdzībā tēvs ir godājams cilvēks, savukārt, dēli ir nekrietni. Līdzībā par Lācaru, bagātnieks ir nekrietns cilvēks, bet Lācars ir novērtēts kā derīgs mūžīgai dzīvībai. Var pieņemt, ka arī mūsu līdzībā ir divi kontrasta tēli. Kalps šoreiz ir netaisnais cilvēks (8 p.). Ja kungs būtu zemisks cilvēks, viņš nevis atlaistu savu kalpu, bet sodītu un ieliktu cietumā.

2. KALPA RĪCĪBA

Modernā pētniecībā ir liels uzsvars uz to, ka kalps, paaugstinot parādu summu, gribēja sevi darīt bagātu, taču krīzes situācijā atsakās no "savas daļas". Šis uzskats pieņem, ka TA zemes īpašnieki piekrīt zemes pārvaldniekiem, kad tie paaugstina, sev par labu, parādu summas no zemes rentniekiem līdz pat 50 %. Taču šādam pieņēmumam ir sekojošas sekas:

1. Kungs ir negodīgs.
2. Kungs atļaut kalpa peļņai būt gandrīz tikpat lielai kā viņa.
3. Kungs neuztraucas par to, ka ciemata iedzīvotāji tiek apkrāpti. Tādējādi kungam nav labas attiecības ar tiem.
4. Kalps regulāri un nežēlīgi krāpj parādniekus.
5. Kalpam ir dota klusa atļauja krāpt zemes rentniekus cik vien viņš vēlas. Taču ja viņš tiks notverts kunga krāpšanā, pret viņu izturēsies nežēlīgi.
6. Kalps tiek rūgti ienīsts no visiem nomniekiem. Ja kādreiz dzīvē kalps "kritīs", zemes nomnieki viņu "nospārdīs līdz nāvei".

Visiem šie apgalvojumiem nav nekā kopīga ar līdzību.

Tas, kas ir rakstīts rēķinos, ir zināms kungam. Vēl vairāk, kas ir rakstīts rēķinos, tā ir publiska informācija, kura atklāti tiek diskutēta ciematā.

Protams, zemes pārvaldnieks, slēdzot līgumus ar nomniekiem, kaut ko "saņems zem galda" un šī dāvana tiek uzskatīta par leģitīmu un cienījamu. Arī pļaujas laikā, pārvaldnieks sagaidīs no rentniekiem kādu pateicību. Bet

viņa "ekstra ienākumi" vienmēr būs ārpus oficiāliem rēķiniem. Tas, kas ir rakstīts rēķinos, tas pārvaldniekam ir jāatdod kungam.

3. KĀDA PROFESIJA BIJA KALPAM?

Kalps bija zemes pārvaldnieks, kuram tiek maksāta alga. Parādnieki, savukārt, ir zemes nomnieki, kuriem par zemes izmantošanu ir jāmaksā noteikts daudzums produktu.

1p. kalps tiek nosaukts par *oikonomos* (latv.tulk. - mājas pārvaldnieks). Šo vārdu visas Sīriešu Bībeles versijas tulko kā - "mājas pārvaldnieks". Gandrīz visas arābu versijas tulko - "īpašumu pārvaldnieks".

Mišna sniedz svarīgu informāciju par zemes nomnieku veidiem:

1. nomnieks, kurš maksā procentus no savas ražas
2. nomnieks, kurš maksā fiksētu pārtikas daudzumu no ražas, kura vēl izaugs.
3. nomnieks, kurš par zemes nomu maksā ar naudu.

Mūsu gadījumam vislabāk iederas zemes nomnieks, kurš maksā fiksētu pārtikas daudzumu no ražas, kura vēl izaugs.

Vēl viena vispārīga piezīme. Ir jāatceras, ka viss ciemats ir iesaistīts šajā notikumā. TA zemnieks vienmēr domā un rīkojas kā daļa no savas sabiedrības nevis kā cilvēks, kurš izolējies no tās. Citi cilvēki ir pieminēti pirmā pantā, proti, kungam pienesa ziņas par mājas pārvaldnieku, ka tas izšķērdējot mantu. Savukārt, kungs norūpējies par savu bagātību, tūlīt pat atlaiž pārvaldnieku.

1 Bet Viņš runāja arī uz mācekļiem: "Bija bagāts cilvēks, tam bija mājas pārvaldnieks. Par to viņam pienesa ziņas, ka tas izšķērdējot viņa mantu. **2** Tad viņš to aicināja pie sevis un tam sacīja: ko es dzirdu par tevi? Dod norēķinu par savu namturību, jo tu nevari ilgāk būt par pārvaldnieku.

Par pārvaldnieku ir pienestas sliktas ziņas (ciemats ir iesaistīts visā šajā lietā), tāpēc bagātais cilvēks aicina pie sevis pārvaldnieku, tam sacīdams: "Ko es dzirdu par tevi?" Zīmīga ir pārvaldnieka klusēšana uz šo jautājumu. Pārvaldnieks nezina, cik daudz viņa kungs zina, tāpēc klusē, jo runājot var atklāt lietas, kuras kungs nemaz nezina.

Vai pārvaldnieks tika atlaists uz vietas vai vēlāk?

Kad pārvaldnieks tiek ar parādniekiem, viņš rīkojas joprojām kā pārvaldnieks. 3.p. pārvaldnieks saka – "mans kungs man atņēma valdīšanu" (nevis jau ir atņēmis). Arī 4.p. tiek sacīts – "kad es būšu (nākotnē) atstādināts." Taču tajā pašā laikā kunga vārdi - "tu nevari ilgāk būt par pārvaldnieku", liecina ka pārvaldnieks ir atlaists tūlīt uz vietas.

Konservatīvos ciematos šādos gadījumos pārvaldniekus atlaiž uz vietas. Iemesls - lai pēdējos brīžos neizšķērdētu vēl vairāk (tieši tas notiek līdzībā). Piemēram, Vecais sīriešu tulk., gribēdams uzsvērt šo domu, saka - "nekad vairs [tu nebūsi pārvaldnieks]".

Tomēr, kaut arī viņš ir atlaists uz vietas, viņa atlaišana vēl joprojām atrodas progresā un viņam vēl ir laiks ko lietot, lai glābtu situāciju. Kamēr rēķini nav atdoti un viņa atlaišana vēsts vēl nav izgājusi ārpus nama sienām, tikmēr pārvaldniekam vēl ir laiks.

Ko pārvaldniekam liek darīt - atdot grāmatvedības grāmatas vai savest rēķinus kārtībā (nevar saprast, ko grib pateikt latv.tulk. - dod norēķinu par savu namturību. Iespējams otrais variants)?

Otrā iespēja ir izslēgta, jo šādos gadījumos pārvaldniekam ir pietiekamas spējas sakārtot skaitļus tā, lai vaina no viņa pleciem tiktu novelta. Tātad kungs pieprasa no sava namtura, lai tas atdod visu grāmatvedību.

Ko līdzības klausītāji šajā situācijā sagaida no namtura?

Pēc pirmā jautājuma - ko es dzirdu par tevi, namturim ir jāklusē, lai runājot neatklātos jaunas lietas, par kurām kungs vēl nezina. Taču kad namturim tiek pateikts, lai tas atdod visu grāmatvedību, no viņa tiek sagaidīts skaļa un neatlaidīga runa par savu bezvainību. Vienmēr taču var vainot citus, ieskaitot savu kungu (Ādams zināja vienu no šīm metodēm), lai tikai attaisnotu sevi. Taču visiem klausītājiem par pārsteigumu, namturis klusē. Viņa monologs pašam ar sevi notiek ceļā pēc grāmatvedības. Šī namtura klusēšana (klusēšana arī ir valoda, kura vienmēr kaut ko pasaka) pasaka:

- a) Es esmu vainīgs
- b) Kungs zina patiesību. Viņš zina, ka es esmu vainīgs
- c) Šis kungs sagaida paklausību. Savukārt, nepaklausība izraisa tiesu.
- d) Es nevaru atgūt atpakaļ savu darbu pieminot dažādus aizbildinājumus.

Namturis sarunā ar sevi nedomā kā atgūt darbu, bet visas viņa domas ir vērstas uz nākotni.

Tajā pašā laikā namturis atklāj kaut ko ļoti zīmīgu savā kungā. Kungs ir bijis neparasti žēlsirdīgs pret viņu. Namturim vajadzēja iet cietumā, bet viņš ir atlaists. Namturim vajadzēja nomaksāt radušos zaudējumus, bet kungs pat viņu nenorāj. Līdz ar to, namturis ir secinājis divas svarīgas lietas par savu kungu, proti, viņa kungs sagaida paklausību un soda nepaklausību. Bet šis kungs parāda arī negaidītu žēlastību.

3 *Tad nama pārvaldnieks nodomāja sevi: "Ko es tagad darīšu, jo mans kungs man atņēma mana valdīšanu? Rakt es nespēju un diedelēt kaunos.*

Zīmīgi, ka namturis apsver iespēju kļūt vai nu par racēju, vai nu par ubagu. Parasti izglītoti cilvēki neveic racēju darbus un varētu sagaidīt, ka namturis noraida šo iespēju, jo tas būtu zem viņa goda. Bet vienīgais iemesls, kuru viņš piemin ir fiziskais nespēks (latv.tulk. es nespēju). Viņš noraida arī ubagošanas iespēju. Atcerēsieties, ka ubagošana šajā kultūrā ir leģitīma profesija, kaut arī nicināta.

Namtura situācija ir neapskaužama. Par cik viņš ir atlaists par kunga īpašuma izšķērdēšanu, kurš gribēs šādu cilvēku pieņemt darbā. Namturim ir jāatgūst publiskais tēls. Kā rezultātā piedzimst plāns:

4 *Es zinu, ko darīšu, lai tie mani uzņem savās mājās, kad es būšu atstādināts no pārvaldnieka amata!"*

Uz ko balstās namtura plāns?

Namtura plāns balstās uz to, ko viņš jau bija pieredzējis savā kungā, proti, viņa kungs ir negaidīti viņam parādījis žēlastību. Namturis "savu kārti liek" uz šo kunga kvalitāti - žēlastību. Ja namtura plāns izgāzīsies, viņš dosies uz cietumu. Bet ja neizgāzīsies, tad viņš būs ciemata varonis.

5 *Un, ataicinājis pa vienam visus sava kunga parādniekus, viņš sacīja pirmajam: cik tu manam kungam esi parādā? 6* *Tas sacīja: simts mucu eļļas.- Bet viņš teica: še, ņem savu zīmi, sēdies un raksti tūliņ piecdesmit! 7* *Pēc tam viņš kādam citam jautāja: bet tu, cik tu esi parādā? - Tas sacīja: simts mēru kviešu.- Viņš teica: še, ņem savu zīmi un raksti astoņdesmit!*

Namturim ir maz laika, kamēr grāmatvedība vēl nav atdota un kamēr ciemats vēl neko nezina par viņa atlaišanu. Viņam vēl ir autoritāte un namturis "sasauc" pie sevis sava kunga parādniekus. Šie parādnieki ir diezgan bagāti, ko var redzēt no viņu līgumiem. Šie svarīgie vīri ierodas, domādami, ka namturim ir kāda svarīga vēsts no viņu kunga.

Namturis aicina pie sevis šos ievērojamos vīrus pa vienam, lai tie neuzdotu liekus jautājumus, un bez jebkādiem ievadiem, liek viņiem **ātri** rakstīt (uzrunājot otro ar - "un tu", namturis pat parupji uzrunā. Šāda frāze, ja to attiecina uz turīgu cilvēku, TA ausīs skan griezīgi). Ja šajā brīdī ienāktu kāds cits kalps un paziņotu, ka namturis jau ir atlaists, viņa plāns izgāztos. Neviens zemes nomnieks nesadarbotos ar šādu namturi, jo daudz svarīgāk šādos gadījumos ir saglabāt attiecības ar zemes kungu, nevis iegūt kādu īslaicīgu materiālu labumu. Tātad namturim nav laika nemaz, tāpēc visam ir jānotiek ļoti ātri.

Zemes nomnieki pieņem, ka viss notiek likumīgi. Namturis zemes īpašnieku vēl joprojām uzrunā par "manu kungu". Namturis liek veikt izmaiņas zemes nomnieku paša rakstītā. "Atlaides" ir līdz pat 50%. Nomnieki tās pieņem. Viņi uzskata, ka viss notiek likumīgi. Ja viņiem būtu kādas aizdomas, nomnieki neielastos šajā darījumā.

Ar visu šo rīcību, namturis "nošauj divus zaķus" uzreiz.

- ✓ Par šādām "atmaidēm" zemes īpašnieks tiks pagodināts no visiem ciemata iedzīvotājiem.
- ✓ Savukārt, namturis, kaut arī nav īpašnieks, tiks slavēts par to, ka varbūt tieši pateicoties viņam, ir panāktas šādas atlaides. Jo tieši viņš taču vislabāk pārzin situāciju par laukiem, lietu, sauli un tārpiem. Tieši viņš var "aizrunāt" kādu vārdu īpašniekam. Šī doma saskan arī ar namtura problēmas atrisinājumu - es zinu, ko darīšu, **lai tie mani uzņem savās mājās**.

Namturis savāc jaunus līgumus un atdod tos kungam. Kungs zina, ka viss ciemats jau šajā brīdī sāk priecāties par godu viņam, par godu zemes nomniekam, kurš ir tik devīgs un cienījams. Kungam ir divas alternatīvas:

- ✓ Doties pie parādniekiem un izskaidrot, ka tā bija kļūda, ka to padarīja šis netaisnais namturis. Taču ja viņš tā rīkosies, ciemata prieks pārvērtīsies dusmās, un kungs tiks nolādēts par savu skopumu.
- ✓ Otra iespēja ir klusēt, pieņemt ciemata pateicību un atļaut namturim atrasties uz slavas viļņa. Šis kungs ir devīgs/cēlsirdīgs cilvēks. Viņš neiemeta namturi cietumā. Būt devīgam/cēlsirdīgam ir viena no svarīgākām godājama cilvēka īpašībām Tuvos Austrumos.

8 Un kungs uzteica netaisno nama pārvaldnieku, ka tas gudri bija darījis, jo šīs pasaules bērni savās lietās ir gudrāki par gaismas bērniem.

Kungs, īsu brīdi padomājis, izšķiras par otro iespēju, viņš uzteica netaisno kalpu. Namturis savu plānu balstīja uz to, ko viņš bija piedzīvojis no sava kunga, proti, viņa kungs ir cēlsirdīgs un žēlīgs. Namtura plāns izdevās.

Ir bijušas diskusijas par to, kurš kungs uzteica netaisno kalpu - līdzības kungs vai Jēzus. Galvenais iebildums par to, ka tas varētu būt līdzības kungs ir šāds - zemes īpašnieks nevarētu slavēt netaisnā kalpa rīcību, jo tas ir izšķērdējis viņa mantu. Taču iepriekš sacītais paskaidro, kāpēc kungs varētu slavēt savu kalpu. Turklāt, 9.p. iesākas ar frāzi - un Es jums saku, kura liecina, ka šeit gan uz skatuves nostājas Jēzus.

Kā Jēzus var lietot netaisno namturi kā piemēru saviem mācekļiem?

Tuvo Austrumu trūcīgam zemniekam nav nekas patīkamāks, kā dzirdēt šāda veida līdzību, kurā gudrs/viltīgs kalps "uzvar" savu kungu, kurā kāds Dāvids nogalina Goliātu. Tuvo Austrumu pasaule ir pilna ar stāstiem par to, kāds gudrs laikabiedrs tiek galā ar Misteru Lielo. Ievērojama pazīme mūsu līdzībā ir tā, ka šis namturis tiek kritizēts kā netaisns un nosaukts kā šī "laikmeta dēls" iepretim "gaismas dēliem." Rietumu lasītājs brīnās, kā šāds negatīvs tēls var tikt lietots kā varonis. TA lasītājs brīnās kā šāds tēls var tikt kritizēts.

Vairākās Jēzus līdzībās tiek lietoti negatīvi tēli (Lk.18:2; Lk.11:7¹). Šajos gadījumos Jēzus lieto rakstu skaidrošanas principu - no vieglāka uz grūtāku jeb "cik gan daudz vairāk." Piemēram, ja šis netaisnais namturis atrisināja savu problēmu paļaujoties uz kunga žēlastību, cik gan daudz vairāk Dievs palīdzēs jums jūsu krīzē, kad jūs paļausieties uz Viņa žēlastību. Namturis tiek slavēts par savu gudrību - *phronimos*. Gudrība VD ir saistīta ar izveicību, proti, tā ir izveicība, kura piemīt cilvēkam, glābjot sevi. Namturis saprot, ka viņa situācija ir bezcerīga. Taču viņš apzinās, ka vienīgais viņa glābšanas avots ir kunga cēlsirdīgums.

---

¹ Lk. 11:7 - un tas no iekšpuses atbildētu un sacītu: neapgrūtini mani; durvis ir jau aizslēgtas, un mani bērni ir jau pie manis gultā; es nevaru celties un tev dot.

Lk. 18:2 - Kādā pilsētā dzīvoja tiesnesis, kas Dieva nebijās un no cilvēkiem nekaunējās.